

Bruksela, 18 lipca 2017 r.

**Szanowny Pan
Andrzej Duda
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
Kancelaria Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej,
Ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa**

Dotyczy: przyjętych zmian do Ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz Ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych

Szanowny Panie Prezydencie!

Piszę do Pana w imieniu Rady Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy (CCBE), która reprezentuje organizacje adwokackie i stowarzyszenia prawnicze 45 krajów, a poprzez nie ponad milion europejskich prawników.

Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz Ustawa zmieniająca Prawo o ustroju sądów powszechnych, które zostały przyjęte przez Sejm i Senat, jak również projekt Ustawy o Sądzie Najwyższym, który został skierowany do dalszych prac w Sejmie, wywołują poważne zastrzeżenia u prawników z całej Europy.

Nowelizacja Ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa stanowi, między innymi, o wygaśnięciu mandatu członków organu reprezentującego polskich sędziów. Ich następcy zostaną powołani przez Sejm. Obecnie są oni wyznaczani przez sędziów. Nowa ustawa upoważnia jedną z izb parlamentu do wyznaczania członków Krajowej Rady Sądownictwa. Wraz z utworzeniem w ramach Rady Sądownictwa dwóch izb (w skład pierwszej z nich wchodzi 15 sędziów wyznaczonych przez parlament, zaś w skład drugiej – sześciu członków polskiego parlamentu, Minister Sprawiedliwości, przedstawiciel prezydenta, Prezes Sądu Najwyższego oraz Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego), oraz wprowadzeniem wymogu zatwierdzenia każdej przyjętej przez Krajową Radę Sądownictwa uchwały przez jej obydwie, obradujące osobno izby, wprowadzono rozwiązanie zapewniające politykom znaczny wpływ na proces wyboru oraz powoływania sędziów. Zaprzecza ono konstytucyjnej zasadzie niezależności władzy sądowniczej (Artykuł 179 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).

Z drugiej strony, Ustawa zmieniająca Prawo o ustroju sądów powszechnych zmienia zasady wyznaczania oraz odwoływania prezesów sądów, rozszerzając uprawnienia Ministra Sprawiedliwości. Artykuł 17 ust. 1 przyjętej nowelizacji umożliwia Ministrowi Sprawiedliwości arbitralne odwoływanie prezesów polskich sądów, w trakcie ich kadencji. Przepis ten został przyjęty pomimo tego, że Biuro Legislacyjne polskiego Sejmu uznało go za niekonstytucyjny. Oprócz przyjęcia nowelizacji dwóch ustaw wymienionych powyżej, polski parlament otrzymał również projekt nowej Ustawy o Sądzie Najwyższym. Stanowi on, że wszyscy sędziowie Sądu

Najwyższego (za wyjątkiem tych wyznaczonych przez Ministra Sprawiedliwości) przejdą w stan spoczynku natychmiast po wejściu owej ustawy w życie.

W części definiującej ustrój polityczny, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że Polska jest demokratycznym państwem prawa. Oznacza to, że jej system polityczny opiera się na zasadzie rozdzielności i równowagi pomiędzy władzą ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą.

Przyjęte już ustawy dotyczące sądownictwa, a tym bardziej projekt Ustawy o Sądzie Najwyższym, nie tylko rozmywają niezależność władzy sądowniczej, lecz również pozbawiają ją instytucjonalnych gwarancji oraz podporządkowują ją decyzjom podejmowanym przez polityków. Takie rozwiązania stanowią poważne zagrożenie dla niezależności sędziów.

Wymóg przestrzegania standardów gwarantujących niezawisłość sądów oraz niezależność władzy sądowniczej został zawarty w przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Rezolucji 1985, w Artykule 14.1 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych oraz w Artykule 6.1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, których to Polska jest stroną i których postanowienia zostały potwierdzone w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ochrona poszczególnych praw obywateli oraz stabilne funkcjonowanie państwa mogą być zapewnione wyłącznie przy przestrzeganiu owych standardów. Nie ulega żadnej wątpliwości, iż sposób stanowienia prawa oraz jego praktycznego stosowania przez demokratyczne państwo prawa powinien gwarantować autonomię i niezależność władzy sądowniczej oraz niepodważalną niezawisłość sędziów. Jedynie władza sądownicza funkcjonująca w taki właśnie sposób jest w stanie zagwarantować, że poszczególne prawa obywateli będą chronione, oraz że budowane będzie zaufanie do państwa.

Naruszenie bądź podważenie autonomii i niezawisłości sądów nie stanowi wyłącznie wewnętrznego problemu Polski. Niesie ze sobą również konsekwencje dla międzynarodowej wspólnoty prawniczej oraz bezpośrednio wpływa na stosowanie prawa Unii Europejskiej. Prawo dostępu do niezależnego sądu jest jednym z podstawowych filarów systemów prawnych państw. Jest ono gwarantowane przez Artykuł 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. W przypadku powstania wątpliwości dotyczących tego, czy orzeczenia w ramach polskiego systemu prawnego są wydawane przez taki niezależny „sąd”, może dojść do sytuacji, w której wyroki polskich sądów nie będą uznawane w europejskiej oraz międzynarodowej przestrzeni prawnej.

W imieniu ponad miliona europejskich prawników pragnę zwrócić się do Pana z apelem, by skorzystał Pan z prawa weta i odmówił podpisania Ustawy z 12 lipca 2017 r. zmieniającej Ustawę o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektóre inne ustawy, jak również Ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. zmieniającej Ustawę – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektóre inne ustawy.

Z wyrazami szacunku.

Ruthven GEMMELL
Przewodniczący CCBE